

DRUŠTVENO PODUZETNIŠTVO

UVOD:

Društveno poduzetništvo predstavlja oblik poslovanja vođen prije svega društvenim ciljevima, te stvaranjem pozitivnog i okolišnog učinka kroz primjenu poduzetničkih praksi poslovnog svijeta.

Društveno poduzetništvo predstavlja termin kojim se opisuje veliki raspon praksi u području rješavanja društvenih izazova. Zbog širine različite vrste djelovanja koje obuhvaća i opasuje, teško je pronaći jednostavnu definiciju društvenog poduzetništva. No neosporna je danas činjenica kako je društveno poduzetništvo veliki potencijal za socijalnu integraciju, zapošljavanje, volonterski rad, angažiranje ljudi u lokalnoj zajednici, integraciji ranjivih i ugroženih skupina na tržište rada, te razvoj inovativnih metoda zapošljavanja.

NEKE OD OPĆIH DEFINICIJA DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA PREMA IZVORIMA DOMAĆIH I MEĐUNARODNIH ASOCIJACIJA;

- Društveno poduzetništvo je poduzetništvo koje teži pružanju inovativnih rješenja postojećih društvenih problema, te zbog tog razloga često ide ruku pod ruku s procesima društvenih inovacija usmjerenih unapređivanju života ljudi kroz promoviranje društvenih promjena.
- Djelovanje poduzetničkih aktivnosti pojedinaca i organizacija usmjereno ka društvenim ciljevima.
- U našim pak se strategijama društveno poduzetništvo definira kao poduzetništvo koje teži k stvaranju nove vrijednosti ali ne profitno, već društveno. Poduzetništvo koje dohodak od poduzetničkih aktivnosti usmjerava na ostvarivanje svojih misija, koje vode računa o održivom razvoju primjenjujući sustav donošenja demokratskih odluka uz solidarnost i uzajamnu pomoć.

DRUŠTVENI PODUZETNIK:

(prema EK Inicijative za društveno poduzetništvo)

- a) društveni poduzetnik se određuje kao nositelj poduzetničke aktivnosti kojem je primarni cilj društveni utjecaj, a ne generiranje dobiti za vlasnike ili dioničare.-
- b) društveni poduzetnik djeluje na način da daje robu ili usluge tržištu na poduzetnički i inovativan način, te koristi ostvarenu dobit, primarno za ispunjavanje društvenih ciljeva.-
- c) upravljanje poduzetničkim subjektom je otvorenog tipa, te uključuje zaposlenike, korisnike i ostale dionike na koje utječe njegova gospodarska aktivnost.-

OSNOVNA OBILJEŽJA I KARAKTERISTIKE DRUŠTVENOG PODUZETNIKA:

1. - ostvaruje ravnotežu društvenih, okolišnih i ekonomskih ciljeva poslovanja.-
2. - obavlja djelatnost proizvodnje i prometa roba, pružanja usluga ili obavlja umjetničku djelatnost kojom se ostvaruje prihod na tržištu, te koja ima povoljan utjecaj na okoliš, doprinosi unapređenju razvoja lokalne zajednice i društva u cjelini.-
3. - stvara novu vrijednost i osigurava financijsku održivost na način da u svom poslovanju najmanje 25% godišnjeg prihoda planira ostvariti i ostvaruje obavljanjem svoje poduzetničke djelatnosti.-
4. - najmanje 75% godišnje dobiti - odnosno viška prihoda ostvarenog obavljanjem svoje djelatnosti ulaže u ostvarivanje i razvoj svojih programskih djelovanja i ciljeva.-
5. - članstvo u subjektu društvenog poduzetnika je dobrovoljno i otvoreno, autonomnog poslovanja - odnosno djelovanja.-
6. - tijela državne, regionalne ili lokalne vlasti ne mogu biti isključivi osnivači društvenog poduzetništva.-
7. - provodi demokratski način odlučivanja – odnosno odlučivanje nije isključivo vezano uz vlasničko – dioničarske udjele ili

članske uloge, već obuhvaća ključne dionike; radnike, članove, korisnike ili potrošače, te suradničke organizacije.-

8. - prati i vrednuje svoje društvene, ekonomske i okolišne učinke i utjecaje, te rezultate vrednovanja koristi u planiranju svog daljnjeg poslovanja i vodi računa o njegovu poboljšanju.-
9. - u slučaju prestanka djelatnosti, svojim općim aktima ima definiranu obavezu svoju preostalu imovinu nakon podmirenja obaveza prema vjerovnicima i pokriva gubitaka iz prethodnog razdoblja, prenijeti u vlasništvo drugog društvenog poduzeća – poduzetnika s istim ili sličnim ciljevima poslovanja, ili u vlasništvo jedinice lokalne i područne samouprave koja će je upotrijebiti za daljnji razvoj društvenog poduzetništva.

Dakle da rezimiramo; Društveni poduzetnik bit će svaka pravna ili fizička osoba koja će kontinuirano obavljati gospodarsku djelatnost tri godine i svojim strateškim poslovnim planom, godišnjim programom rada i dosadašnjim rezultatima moći dokazati da djeluje u skladu sa osnovnim obilježjima i karakteristikama za prepoznavanje društvenog poduzetnika. Ukoliko će smatrati da udovoljava svim prethodno navedenim kriterijima i obilježjima, pravna ili fizička osoba moći će podnijeti zahtjev za upis u „Evidenciju društvenog poduzetnika“, na razdoblje od tri godine uz obavezu predaje „Godišnjeg izvještaja o realizaciji godišnjeg programa rada“, te „Izvješće o društvenoj reviziji“. Ovdje spomenuta evidencija je ujedno i službeni popis društvenih poduzetnika u RH.

MODEL I KOMPONENTE DRUŠTVENOG PODUZETNIKA

„Ljudstvo“ - identifikacija stabilne ali inharentne i nepravedne neravnoteže koja uzrokuje isključivanje, marginalizaciju ili patnju dijela stanovništva kojem nedostaju financijska sredstva ili politička moć da ostvare bilo kakve korisne promjene za sebe.

„Planet“ - prepoznavanje prilike u toj nepravednoj neravnoteži, razvijanje društveno korisnih poduzetničkih poduhvata, korištenje inspiracije, kreativnosti, spremnosti na akciju, hrabrosti i snage za dobrobit, te na taj način izazivati stabilnu državnu hegemoniju.

„Profit“ - stvaranje nove stabilne ravnoteže koja oslobađa zarobljeni potencijal ili ublažava patnju ciljane skupine kroz imitiranje i kreiranje stabilnog sustava koji okružuje ravnoteža osiguravajući time, bolju budućnost za ciljanu skupinu, ali i društvo u cjelini.

MOGUĆE VRSTE DRUŠTVENOG PODUZETNIKA:

1. Serijski – pokreće pothvat, prodaje ga i pokreće novi pothvat.-
2. Solopreneur – pokreće posao sasvim sam.-
3. Paralelni poduzetnik – uključen je u poslovanje jednog ili više poslovnih subjekata odjednom.-
4. Izumitelj – realizira inovativne ideje, poslovne modele ili planove.-
5. Interni inovator – posluje dulje vrijeme u određenoj djelatnosti i pronalazi prilike za poboljšanje postojećih usluga, proizvoda ili poslovnog procesa.-

ELEMENTI USPJEHA DRUŠTVENOG PODUZETNIKA;

- a) Politička podrška
- b) Financijska podrška
- c) Talent
- d) Podrška medija
- e) Kapaciteti

DRUŠTVENO PODUZETNIČKI PODUH VAT TEMELJI SE NA ODRŽIVOM RAZVOJU – DIMENZIJE ODRŽIVOG RAZVOJA;

GOSPODARSKA – napredak u zaštiti okoliša zahtjeva promjene koje će potaknuti i povećati produktivnost resursa, a uključuje zapošljavanje, plaće, investicije, trgovinu, inovacije u poduzetništvo i dr.

OKOLIŠNA – podrazumijeva stjecanje znanja koje će omogućiti cijenjenje, održavanje i razvijanje okoliša, a uključuje – zrak, vodu i kvalitetu tla,

Te djelotvorno korištenje i ponovnu upotrebu prirodnih resursa i energije.

DRUŠTVENA DIMENZIJA – društvena odgovornost znači smanjivanje štetnog utjecaja na društvo: pravedan razvoj za zadovoljavanje gorućih potreba većine stanovništva na Zemlji, izgradnja ljudske sposobnosti u smislu borbe protiv siromaštva, osiguravanje produktivnog zaposlenja ljudi kao i promoviranje društvenog ujedinjenja, a uključuje zdravlje, riješeno stambeno pitanje, školovanje, prevencija kriminala, demokraciju i dr.

OSNOVNI KORACI, ZA POKRETANJE DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA:

1. Analiza vlastitih potencijala
2. Analiza mogućnosti i prijetnji u okruženju
3. Informiranje o konkurenciji
4. Izbor djelatnosti u skladu s vlastitim potencijalom i potrebama tržišta
5. Izrada poslovnog plana
6. Upoznavanje potencijalnih investitora s poslovnim planom
7. Realizacija poslovnog plana
8. Evidencija i izvještavanje dionika

RAZLIKE POSLOVANJA DRUŠTVENOG I PRIVATNOG PODUZETNIŠTVA:

Društveno poduzetništvo:

- osnaživanje zaposlenika i zajednice
- demokratsko donošenje odluka
- odgovornost prema okolišu i zajednici je temeljno načelo djelovanja
- provodi financijsku reviziju i mjeri društveni utjecaj
- vodi se komercijalnim i društvenim ciljevima

Privatno profitno poduzetništvo:

- nadgleda i kontrolira zaposlenike
- odlučivanje temeljem količine udjela (dionica)
- odgovornost prema okolišu i zajednici vidi kao njihovu odgovornost
- provodi financijsku reviziju
- vodi se komercijalnim ciljevima

PRIMJERI I METODE SAMOFINANCIRANJA DRUŠTVENIH ORGANIZACIJA:

1. članarina
2. naplaćivanje usluga
3. prodaja proizvoda
4. korištenje materijalne imovine
5. korištenje nematerijalne imovine
6. investicije

PRIMJERI I IDEJE ZA POKRETANJE DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA

Koristeći se saznanjima iz dosadašnjih sudjelovanja na raznim edukacijama u organizaciji „Zaklade za razvoj civilnog društva“ , „Ureda za udruge Vlade RH“, kao i dosadašnjim iskustvima udruga i asocijacija koje su se okušale u „Društvenom poduzetništvu“, slobodan sam vam predložiti kroz nekoliko primjera, djelatnosti koje bi vi mogli provoditi kroz segment Društvenog poduzetništva u vašim sredinama.

Bazirajući se na cijelo područje Hrvatske, te istraživanjem potreba i stanja u okolišu, analizom zastupljenosti marginaliziranih, ranjivih i ugroženih skupina stanovništva došlo se do samonametnutih djelatnosti koje bi bile pogodne za organiziranje i pokretanje „Društvenog poduzetništva“.

Skladno naprijed iznesenom i činjenici kako je Hrvatska već pomalo preregistriran raznim „Zadrugama“ koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom, voćarstvom, vinogradarstvom i sl., te uslugama u turizmu raznih oblika došlo se do spoznaje kako bi novina bila posvetiti se „Uslužnim djelatnostima“ u raznim segmentima pa bi ih tako podijelili u tri područja djelatnosti:

1. područje okoliša u zajednici
2. područje društveno gospodarskog zanatstva u zajednici
3. područje društvene djelatnosti i kulture u zajednici

PRIMJER 1. Područje okoliša

Promatranjem određenih područja na kojem bi se pokrenuo ovaj vid društvenog poduzetništva došlo se do spoznaje kako na istom postoji mnogo starih, napuštenih ruševnih stambenih i gospodarskih objekata, te zapuštenih okućnica u čemu vidimo mogućnost pokretanja „Društvenog poduzetnika“ za razgradnju ruševnih zdanja, recikliranje dobivenih sirovina i davanje dobivenim korisnim materijalima kroz trgovinu ekonomsku iskoristivost. Kako se u pravilu radi i o zapuštenim okućnicama i okolišu tih objekata bilo bi posla i za uređenje horti kulturalnog sadržaja na istima.

Korisnike ovih usluga vidimo lokalnu i regionalnu samoupravu kao i domaćinstva koja su solventna, ali zbog svojeg općeg fizičkog stanja ne mogu riješiti ove pojavnosti u svom okruženju.

Mogućnost zapošljavanja u ovom vidu društvenog poduzetnika postoji za veći broj ovdje spomenutih skupina raspoloživih ljudskih potencijala oba spola.

PRIMJER 2. Područje društveno gospodarskog zanatstva

Analizom društvenih pojavnosti i društvenih djelatnosti na ciljanim područjima i ciljanim skupinama došlo se do saznanja kako su nepokrivene, a iskazane potrebe u nekim zanatskim djelatnostima čije bi pokretanje kroz društveno poduzetništvo u veliko unaprijedilo segment očuvanja baštine i sam segment kvalitete življenja stanovništva u zajednici. Kako je poznato da na ovim područjima djeluje veliki broj KUD-ova koji koriste odjevne predmete prošlih vremena i kako je svako malo potrebna intervencija na održavanju istih dok je djelatnost šivanja i krojenja zanemarena,

a potrebna je kao uslužna djelatnost i široj populaciji građanstva. Iz ovdje naprijed utvrđenog sama po sebi nameće se potreba za što kvalitetnije funkcioniranje zajednice pokretanje društvenog poduzetništva djelatnosti „Popravci, prepravci i prilagodba povijesne i svakodnevnice odjeće“. Opće je poznata činjenica kako je ovo kraj u kojem je bila zastupljena većinom tekstilno-prerađivačka industrija, te je njezinim propadanjem ostalo mnogo nezaposlene, a stručne radne snage koja se danas nalazi u ugroženoj skupini stanovništva, za ovaj segment djelatnosti i bila bi zadovoljavajući izvor ljudskih potencijala u ovom segmentu društvenog poduzetništva.

PRIMJER 3. Područje društvene djelatnosti i kulture

U posljednje vrijeme primijećena je na ciljanim područjima Hrvatske velika aktivnost raznih državnih, društvenih instituta u provođenju raznih terenskih anketa i istraživanja koja pak iziskuju angažman većeg broja ljudskih potencijala raznih profila za provođenje istih, a ovdje iskazanim potrebama Hrvatska raspolaže sa ljudskim potencijalima zastupljenim u ranjivim i ugroženim skupinama stanovništva koji bi se mogao radno aktivirati na tim poslovima..

Praćenjem djelatnosti u kulturi u zajednici došlo se do spoznaje da skoro u svakoj mikro sredini djeluje „Umjetničko glazbena škola“ u kojima stasaju mladi umjetnici iz raznih područja. Analizom i vrednovanjem vanjskog rada tih ustanova došlo se do saznanja da su mladi umjetnici zaknuti za prezentaciju svoga stvaralaštva široj zajednici van svojih ustanova i mikro lokacija. Rukovodeći se spoznajom kako svaka i najmanja jedinica lokalne uprave i samouprave na području Hrvatske raspolaže prostorima pogodnim za organizaciju koncerata, izložbi, kolonija, kazališnih predstava, a tu se još mogu pribrojiti župne crkve i kapele – sama po sebi se nameće ideja za pokretanje „Društvenog poduzetništva u sferi organizacije koncertno – kulturnih zbivanja u cilju omogućavanja što više javnih nastupa mladim umjetnicima iz zajednice u zajednici i van nje“. U ovoj djelatnosti društvenog poduzetništva potreban bi bio raznoliki spektar interesa u predviđenim ljudskim potencijalima, a kojeg svakako ima u ovdje ciljanim skupinama za obavljanje opisanih radnih zadataka.

Ova prezentacija rađena je u cilju što boljeg razumijevanja razvoja „Društvenog poduzetništva“ zainteresiranih skupina i eventualnih pokretača koji će se u nekim budućim vremenima ohrabriti i odlučiti na ovakav način pomoći marginaliziranim, ugroženim i ranjivim skupinama stanovništva u svojoj zajednici. Osnovna namjera ovog uratka između ostalog bila je da udrugama civilnog društva, njihovim vodstvima bez obzira iz koje sfere djelovanja dolaze pomogne u odabiru načina osiguravanja financijskih sredstava za provođenje njihovih društveno korisnih programa koje provode.

Ovdje ponuđena opća i osnovna rješenja na provođenju Društvenog poduzetništva u najvećoj mjeri pogodna su za mnogobrojne udruge branitelja koje djeluju u zajednici, a kojima je jedan od najvažnijih postulata „skrb za potrebite branitelje koji se nisu snašli u mirnodopskim vremenima“. Velika je prednost u ljudskim potencijalima braniteljske populacije i njihovih obitelji, tu je bazen raznih stručno kvalifikacijskih struktura koje se mogu koristiti u sferi raznovrsnih ideja i planova Društvenog poduzetništva.

Varaždin 28. prosinac 2020. godine
Udruga specijalne jedinice policije
Policijske uprave Varaždinske

„R O D A“

IZRADIO

Antun Berljak,

- na osnovama studije o društvenom poduzetništvu doc.dr.sc. Mladena Turuka iz 2016. godine u sklopu djelovanja na EFZG., dok detaljna razrada djelatnosti, društvenog poduzetništva, slijedi u drugom dokumentu prema zadaćama koje proizlaze iz projekta „Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj, te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanje uvjeta rada“.